

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Hatásvizsgálati konferencia Költségvetési hatások

2011. június 14.

Dr. Adorján Richárd
főosztályvezető

NGM, Költségvetési összefoglaló főosztály

Tartalom

- A Hv rendelet SWOT analízise
- A gazdasági hatásvizsgálat helye a Hv folyamatban
- A ghv célja
- A ghv ráfordításigénye
- Egy példa

A Hv rendelet SWOT analízise

<i>Belső, az intézkedés által befolyásolható tényezők, tulajdonságok, adottságok</i>		
<i>Pozitív</i>	Erősségek (azok a belső tényezők, amelyek az adott intézkedés során pozitívként jelentkezhetnek)	Gyengeségek (azok a belső tényezők, amelyek az adott intézkedés során kockázatot jelenthetnek)
	<ul style="list-style-type: none">- Teljesség: a közvetlen és közvetett hatások komplex vizsgálata- Előrelátás: a negatív meglepetések esélyének csökkentése- Stabilitás: kiszámíthatóbb jogszabályi környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none">- Helytelen súlyozás: a hatásvizsgálat nem arányos az intézkedés jelentőségével- Részrehajlás: a tervezett intézkedés mellett szóló érvek tendenciózus hangsúlyozása, míg az ellenérvek alulértékelése a hatásvizsgálatban- Félrevezetés: az időtényező önkényes kezelése (olyan rövid időhorizont választása, amely már nem fedi le a jövő generációkra hárított negatív következmények időszakát)
	Lehetőségek (olyan külső adottságok, amelyek várhatóan kedvezően befolyásolják az intézkedés kimenetelét)	Veszélyek (olyan külső adottságok, amelyek kockázatot jelenthetnek, csökkenthetik az intézkedés eredményességét)
	<ul style="list-style-type: none">- Nyitottság: az érintettek módszeres bevonása a szabályalkotásba- Ésszerűség: érvek és ellenérvek tárgyilagos mérlegelése	<ul style="list-style-type: none">- Játékszabályok megsértése: a többi szereplő követi el a gyengeségeket, hogy előnyök jusson- Eredménytelenség: a döntéshozó jelentősen eltér a Hv ajánlásaitól
<i>Külső, az intézkedés által nem befolyásolható adottságok, környezet</i>		<i>Negatív</i>

A Hv rendelet SWOT analízise:

1. Erősségek

- **Teljesség:** a közvetlen és közvetett hatások komplex vizsgálata
- **Előrelátás:** a negatív meglepetések esélyének csökkentése
- **Stabilitás:** kiszámíthatóbb jogszabályi környezet kialakítása

A Hv rendelet SWOT analízise: 2. Gyengeségek

- **Helytelen súlyozás:** a hatásvizsgálat nem arányos az intézkedés jelentőségével
- **Részrehajlás:** a tervezett intézkedés mellett szóló érvek tendenciózus hangsúlyozása, míg az ellenérvek alulértékelése a hatásvizsgálatban
- **„Félrevezetés”:** az időtényező önkényes kezelése (olyan rövid időhorizont választása, amely már nem fedi le a jövő generációkra hárított negatív következmények időszakát)

A Hv rendelet SWOT analízise: 3. Lehetőségek

- **Nyitottság:** az érintettek módszeres bevonása a szabályalkotásba
- **Ésszerűség:** érvek és ellenérvek tárgyilagos mérlegelése

A Hv rendelet SWOT analízise: 4. Kockázatok

- **Játékszabályok megsértése:** a többi szereplő követi el a gyengeségeket, hogy előnyökhöz jusson
- **Eredménytelenség:** a döntéshozó jelentősen eltér a Hv ajánlásaitól

A gazdasági hatásvizsgálat helye a Hv. folyamatban:

1. A megelőző fázisok

- a **probléma** azonosítása, a változtatási igény (cél) nagyvonalú megfogalmazása;
- a **megoldási lehetőségek** (döntési változatok) felsorolása;
- az **érintettek** bevonása;
 - a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény; Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács)
 - informális mint rugalmasan, célirányosan bővíthető lehetőség a külső érintettek adatbázisainak, tudásának, véleményének hasznosítására
- a megoldási javaslatok **előválogatása**: a jelentéktelen hatású, vagy eleve megvalósíthatatlannak látszó változatok elvetése

Összehasonlításképpen: Hv az EU Bizottságban

- **Központilag** döntenek arról évente, hogy a tervezett kezdeményezések közül melyekről készüljön Hv. Pl. a meglévő vasúti szerelvények zajcsökkentését célzó intézkedés
- Az EU Bizottság belső ajánlásai szerint **csak a jelentős** gazdasági, társadalmi és környezeti hatású COM javaslatokra, ún. fehér könyvekre, kiadási programokra, nemzetközi megállapodások tárgyalási irányelveire kell hatásvizsgálatot végezni
- Az eredményeket **hatásvizsgálati jelentésben** kell bemutatni, ami a viták során formálódik, a végső változatot nyilvánosságra kell hozni. Ez a vasúti zajcsökkentés esetében egy 70-oldalas tanulmány* volt.

*/ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2008:2203:FIN:EN:PDF>

A gazdasági hatásvizsgálat helye a Hv. folyamatban: 2. Maga a ghv.

Az előválogatás után **versenyben maradt megoldási lehetőségek** (köztük a nem-cselekvés is mint lehetőség)

- várható **közvetlen és közvetett**, pozitív és negatív anyagi következményeinek és mellékhatásainak számszerűsítése
- a **releváns időhorizonton**
- **bruttó** módon

A gazdasági hatásvizsgálat helye a Hv. folyamatban:

3. A követő fázisok

- a részletesen kidolgozott döntési változatok megvitatása, **összevetése**
- a hatásvizsgálati jelentés **nyilvánosságra hozása**
- **döntés**, a döntés **indokolása**
- **megvalósítás**
- **monitoring**
- szükség esetén **új intézkedés**

A ghv célja az anyagi hatások számszerűsítése

- A **pozitív** (kiadáscsökkenés és/vagy bevételnövekedés), a **negatív** (kiadási többlet és/vagy bevételkiesés) hatások és az **externáliák** számszerűsítése gazdasági szektoronként, köztük különösen a költségvetésre (A szektorok közötti várható jövedelemátcsoportosítás becslése)
- Az **időtényező** kezelése, az eltérő időbeli lefutást tartalmazó javaslatok **összehasonlíthatóvá tétele, diszkontálás**
- A **megfelelő módszerek** kiválasztása: költség-haszon, kockázat-haszon, költséghatékonyság stb. elemzések

A ghv ráfordításigénye

- **Adatigény:**
 - célzott adatgyűjtés,
 - meglévő adatbázisok felhasználása,
 - független intézmények előrejelzései,
 - szakértői becslések stb.
- **Humán erőforrásigény:**
 - projektvezető,
 - belső szakértői munkacsoport,
 - az érintett csoportok képviselői (információ, tapasztalat, vélemény hasznosítása),
 - külső szakértők

Példa: Hv lap; költségvetési hatások (1.)

- **Előterjesztés címe:** A költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2010. évi eseti kereset-kiegészítéséről szóló kormányrendelet (elfogadás után: 316/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet)
- **Előterjesztő:** SZMM, PM
- **Intézkedés megnevezése:** Az OKÉT megállapodásban rögzített eseti kereset-kiegészítés részletes szabályainak kidolgozása
- **Előterjesztés szükségessége:** A közszférában dolgozók keresetét meghatározó törvények által nem rendezett anomáliák kezelésének igénye; Egységes Közszolgálati Sztrájkbizottsági megállapodás, 2009.10.15

Példa: Hv lap; költségvetési hatások (2.)

- **Az intézkedés elmaradásának hatásai:**
 - nem teljesül a kormány és a szakszervezetek közötti megállapodás, a Sztrájbizottság nem oszlik fel, a közszolgálati érdekegyeztetésbe vetett bizalom megrendül
 - a foglalkoztatottak esetleges sztrájkja kiszámíthatatlan nagyságú kárt okozhat (közszolgáltatások leállása, kihatása a gazdaság alakulására, elmaradt bevételek, egyéb veszteségek)
- **Egyéb megvalósítási javaslatok, opciók:** Az OKÉT megállapodás elég szűk mozgásteret adott a feladat végrehajtására, de hosszabb távon, tartós megoldásként felvetődhet a törvényi szabályozás átalakítása úgy, hogy az tartalmazzon valamilyen mechanizmust a keresetekkel kapcsolatos minimális elvárások teljesítéséhez.

Példa: Hv lap; költségvetési hatások (3.) Háttérszámítások, feltételezések

		<i>Mrd Ft</i>						
		Minimum			Maximum			Átlag
1. Kv. egyenlegrontó hatások összesen		81			81			81
1.1 Személyi juttatás (bruttó)		64			64			64
1.2 Munkáltató által fizetett járulék		17			17			17
2. Kv. egyenlegjavító hatások összesen		46			49			47
<i>2.1 Közvetlen kv. bevétel</i>		Kulcs	Adóalap	Minimum	Kulcs	Adóalap	Maximum	Átlag
2.1.1 Munkáltató által fizetett járulék		27%	64	17	27%	64	17	17
2.1.2 Munkavállalói szja		17%	81	14	20%	81	16	15
2.1.3 Munkavállalói járulék		17%	64	11	17%	64	11	11
<i>2.2 Közvetett kv. bevétel</i>		Átlagos kulcs	Vásárolt fogyasztás	Minimum	Átlagos kulcs	Vásárolt fogyasztás	Maximum	Átlag
<i>Személyi juttatás (nettó=bttó-szja-m.vállalói jár.)</i>				39			37	43
2.2.1 Munkavállaló fogyasztása utáni áfa		20%	50%	4	21%	60%	5	4
3. Teljes hatás		-35			-32			-34
4. Az intézkedés elmaradásának hatása		-100			-100			-100

Összefoglalás: a költségvetés szempontjai

A H_v csak akkor lehet az ésszerű költségvetési forrásfelhasználás egyik eszköze, ha

- **teljes körű** (minden jelentős intézkedést és azok hatását egyidejűleg lefed)
- **valóságű** (ellenáll az önbecsapás kísértésének, reális feltételezéseken alapul, nem engedi a parciális igények érvényesítését tisztességtelen eszközökkel stb.)
- **szervezett** (jogsabályi háttér, intézményi munkamegosztás)
- **átlátható** (tájékoztatja az érintetteket, figyelembe veszi véleményüket)

Köszönöm szépen a figyelmet!